

Idioti

Originálny názov: Idioterne

Tvorcovia:

Réžia: Lars von Trier

Scenár: Lars von Trier

Kamera: Casper Holm, Jesper Jargil, Kristoffer Nyholm, Lars von Trier

Strih: Molly Malene Stensgaard

Hrajú: Bodil Jørgensen (Karen), Jens Albinus (Stoffer), Anne Louise Hassing (Susanne), Troels Lyby (Henrik), Nikolaj Prip (Ped), Nikolaj Lie Kaas (Jeppe), Luis Mesonero (Miguel), Louise Mieritz (Josephine), Trine Michelsen (Nana), Anne-Grethe Bjarup Riis (Katrine) a ďalší

Krajina pôvodu: Dánsko, Švédsko, Nemecko, Francúzsko, Holandsko, Taliansko

Rok výroby: 1998

Minutáž: 112 min.

Jazyková verzia: dánsky s českými titulkami

Formát: DCP, MP4

Žáner: dráma/komédia

Odporúčaná prístupnosť: MN 15

Premiéra v SR: 5. 10. 2023 (pôvodná premiéra 15. 3. 2003 v Projekt 100)

Koniec monopolu: 30.9.2027

Krátky popis:

Skupina intelektuálov provokuje okolie hrou na idiotov. Druhý film nakrútený podľa pravidiel manifestu Dogma 95.

Synopsa:

V rodinnom dome na predmestí Kodane žije skupinka intelektuálov, ktorých spája zvláštna zábava – hrajú sa na idiotov a zámerne tak provokujú svoje okolie. Na prechádzke, v reštaurácii, v bazéne, na exkurzii v továrni...

Dielo s podtitulom „Idiotský film o idiotoch a pre idiotov“ už odo dňa svojej premiéry v súťaži festivalu Cannes rozdeľuje publikum a dráždi svojou explicitnosťou aj zobrazením ľudí s postihnutím.

Prvý film Larsa von Triera nakrútený na digitálnu kameru podľa pravidiel Manifestu Dogma 95. Jeho cieľom bolo vrátiť filmu jeho pravdivosť, pôvodnosť a autenticitu. Desať bodov Manifestu hovorí napríklad, že nakrúcať sa musí v reáli, na mieste deja, zvuk a obraz sa nesmie nahrávať oddelene, alebo že kamera musí byť držaná v ruke.

Idioti sú druhým filmom Trierovej trilógie Zlatého srdca, ktorú tvoria snímky *Prelomiť vlny* (1996), *Idioti* (1998) a *Tanečnica v tme* (2000).

Poznámka: 20. 1. 2010 mala premiéru divadelná hra *Idioti* v HaDivadle a 8. marca 2014 v Švandovom divadle v Prahe.

Vybrané ocenenia:

1998: nominácia na Európsku filmovú cenu za najlepší scenár; najlepšia herečka (Bodil Jørgensen), najlepšia herečka vo vedľajšej úlohe (Anne Louise Hassing), najlepší herec vo vedľajšej úlohe (Nikolaj Lie Kaas) – Dánske výročné ceny Bodil; Cena FIPRESCI – MFF Londýn; **1999:** najlepšia herečka (Bodil Jørgensen) – Dánske filmové ceny Robert.

Biografia režiséra:

Lars von Trier (30. 4. 1956, Kodaň, Dánsko) – v roku 1983 absolvoval Dánsku filmovú školu. Jeho celovečerný filmový debut *Prvok zločinu* bol ocenený na MFF v Cannes a v Chicagu. Z deviatich von Trierových filmov vybraných do súťaže v Cannes boli štyri ocenené hlavnými cenami – *Forbrydelsens element* (Prvok zločinu, 1984 – Cena najvyššej technickej komisie), *Európa* (Europa, 1991 – Cena najvyššej technickej komisie, Najlepší umelecký prínos/Lars von Trier, Cena poroty), *Prelomiť vlny* (Breaking the Waves, 1996 – Veľká cena poroty), *Tanečnica v tme* (Dancer in the Dark, 2000 – Zlatá palma), pričom za posledný z nich získala navyše Björk Cenu pre najlepšiu herečku. Rovnaké ocenenia získali i herečky v jeho filmoch *Antikrist* (2009) a *Melancholia* (2011). Von Trier je spoluautorom koncepcie Dogma 95 – nakrútil podľa nej *Idiotov* (Idioterne, 1998). Lars von Trier, Søren Kragh-Jacobsen, Kristian Levring a Thomas Vinterberg za ňu v roku 2008 dostali Európsku filmovú cenu za výnimočný európsky prínos svetovému filmu. Je aj tvorcom reklám, videoklipov a televíznych filmov. Celosvetový úspech mal najmä jeho seriál *Kráľovstvo 1* (1994, spoluréžia Morten Arnfred) a *Kráľovstvo 2* (1997, spoluréžia Morten Arnfred). V roku 2022 nakrútil jeho pokračovanie *Kráľovstvo Exodus* (spoluréžia Morten Arnfred).

Vo filmových kluboch sa hrali i jeho filmy *Dogville* (2003), *Manderlay* (2005), *Kto je tu riaditeľ?* (2006), *Nymfomanka I. – II.*, (2013) a *Jack stavia dom* (2018). V roku 1992 založili

s producentom Petrom Aalbakom Jensenom vlastnú produkčnú spoločnosť Zentropa Entertainment, za účelom dosiahnutia finančnej nezávislosti, a tým aj tvorivej slobody. Zentropa produkuje nielen filmy Larsa von Triera, ale i tvorcov, ako sú Susanne Bier, Thomas Vinterberg, Lone Scherfig, Pernille Fischer Christensen či Anders Thomas Jensen.

Z filmov – 1967: **Turen til Squashland** (Výlet do Squashlandu) – krátkometrážny animovaný; 1968: **Nat, skat** (Dobrá noc, miláčik) – krátkometrážny; 1969: **Et skakspil** (Šachová partia) – krátkometrážny; **En røvsyg oplevelse** (Nechutný zážitok) – krátkometrážny; 1970: **Hvorfor flygte fra det du ved du ikke kan flygte fra?** (Prečo pred tým utekať, keď vieš, že tomu neutečieš) – krátkometrážny; 1971: **En blomst** (Kvetina) – krátkometrážny; 1977: **Orchidégartneren** (Pestovateľ orchideí) – krátkometrážny; 1979: **Menthe – la bienheureuse** (Blažená Menthe) – krátkometrážny; 1979: **Produktion I** – študentský film; **Produktion II** – študentský film; 1980: **Nocturne** (Nokturno) – študentský film; **Historien om de to ægtemænd med alt for unge koner** (Príbeh dvoch manželov a ich príliš mladých žien) – študentský film; **Dokumentarøvelsen – Lolita** (Dokumentárne cvičenie – Lolita) – študentský film; 1981: **Den sidste detalje** (Posledný detail) – krátkometrážny; **Befrielsesbilleder** (Obrazy oslobodenia) – absolventský film; 1984: **Forbrydelsens element** (Prvok zločinu); 1987: **Epidemic** (Epidémia); 1988: **Medea** (TV – Médea); 1991: **Európa** (Europa); 1994: **Král'ovstvo 1** (Riget I, spoluréžia Morten Arnfred) – televízny seriál; 1996: **Prelomit' vlny** (Breaking the Waves); 1997: **Král'ovstvo 2** (Riget II, spoluréžia Morten Arnfred) – televízny seriál; 1998: **Idioti** (Idioterie); 2000: **Tanečnica v tme** (Dancer in the Dark); **D-dag** (TV – Deň D, spoluréžia Søren Kragh-Jacobsen, Thomas Vinterberg, Kristian Levring); 2003: **Dogville: The Pilot** – krátkometrážny; **Dogville** (uvedený); **Pät' prekážok** (De fem benspond, spoluréžia Jorgen Leth) – dokumentárny; 2005: **Manderlay** (u.); 2006: **Kto je tu riaditeľ?** (Direktøren for det hele); 2007: **Occupations** – krátkometrážny film z poviedkového filmu **Chacun son cinema** (Každému jeho kino, 33 rôznych režisérov); 2009: **Antikrist** (Antichrist), 2011: **Melancholia** (uvedený); 2013: **Nymfomanka I.** a **Nymfomanka II.** (Nymphomaniac); 2014: **Nymfomanka I. – režisárska verzia** a **Nymfomanka II. – režisárska verzia** (Nymphomaniac Director's Cut); 2018: **Jack stavia dom** (The House That Jack Built); 2022: **Král'ovstvo Exodus** (Riget Exodus, spoluréžia Morten Arnfred) – televízny seriál.

O FILME

Modernímu pokroku ríťícímu se kamsi kupředu bez víry, lásky a naděje a opřenému o ovladatelnost světa prostřednictvím rozumového řádu staví tradiční umělecký koncept „idiocie“ do cesty alternativního hrdinu: idiota nikoli ve smyslu klinické psychologie, ale osobnost neschopnou i neochotnou přizpůsobit se amorální pragmatičnosti okolí skryté za fasádou společenských pravidel. Idiotovo dětinské bloudění krajinou ztraceného ráje prvotní nevinnosti však okolí nemůže připustit: součástí dospělosti je přece přijetí „zodpovědné“ společenské role vycházející z přizpůsobení se poznanému stereotypu. Nejdruždivějším (a dramaticky nejnosnějším) rysem takových postav nabízejících svobodně tvořivý, „ryzí“ pohled do citově zkoratělého nitra světa zůstává míra jejich schopnosti reflektovat vlastní situaci: kde je přesná hranice dělící bezelstného „obecního blba“, postavu křesťansky nevinnou, od vědoucího „moudrého šaška“, kterého je možné ztrestat za rebelství?

Kinematografie posledních let koncipuje tyto hrdiny jako poetické ikony (ať už si vybavíme *Rain Mana*, *Nell*, *Forresta Gumpa* či hrdinu Gedeonova *Návratu idiota*, ale také zběsilé anarchistické party Jima Carreyho), s nimiž se nejširší divácká obec může snadno ztotožnit. Pozoruhodná je i univerzálnost schématu: „skuteční“ idioti totiž fungují nejen v éře moderní i postmoderní kinematografie, ale i ve sféře tzv. uměleckého filmu i v hollywoodské produkci, kde hrají roli vzorového, „politicky korektního“ charakteru. (Zatímco asociální psychopat – tatáž postava zbavená atributů empatie a šlechtnosti – je modelovou zápornou figurou.) V rámci tohoto shrnutí můžeme titulní hrdiny filmu Larse von Triera *Idioti* vnímat jako teroristy útočící prostřednictvím předstírané idiocie na svět „objektivních“ společenských konvencí a hodnot i na popisovaný tradiční koncept (který ovšem v podobě dvojice postižené Downovým syndromem můžeme nalézt i v režisérovi *Království*). Oproti osamělému outsiderovi, který je nevyhnutelnou obětí své idiocie, tu stojí skupina zdravých, dobře situovaných intelektuálů kolem třicítky. Ti zabydlí předměstskou vilu v luxusní kodaňské čtvrti Sollerrod a v rolích mentálně vyšinutých nájezdníků podnikají stále radikálnější výpady do „normálního“ světa. Provokativní, záměrně deklasující sociální hra brzy začíná ovlivňovat chování hrdinů i uvnitř komuny a nakonec začne ohrožovat jejich původní identitu: když někteří ze skupiny hru vzdají, cítí samozvaný vůdce Stoffer (Jens Albinus) povinnost prověřit odvahu a solidaritu zbytku. Pod takovým nátlakem se však společenství založené na svobodné volbě rozpadá. Pokus o realizaci nové utopie založené na odporu k řádu, vlastnictví, práci i k hygieně selhává.

[Alena Prokopová: Idiocie jako terorismus – Filmové listy Projekt 100 2003](#)

Film na asfk.sk

Materiál k filmu na stiahnutie

Meno: visitor | heslo: visitor

Trailer k filmu